

SÄÄTIÖN TOIMINNAN TARKOITUS JA PERUSTEHTÄVÄ

Hoitotyön tutkimussäätiön (jatkossa myös Hotus) tarkoituksena on edistää hoitotieteelliseen tutkimukseen pohjautuvaa näyttöön perustuvaa hoitotyötä sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla. Hotuksen perustehtävänä on näyttöön perustuvan hoitotyön kehittäminen ja vakiinnuttaminen sosiaali- ja terveydenhuollossa käytettävien menetelmien käyttökelpoisuuden, tarkoituksenmukaisuuden, merkityksellisyyden ja vaikuttavuuden lisäämiseksi ja väestön terveyden edistämiseksi. Perustehtävänsä toteuttamiseksi Hotus tekee yhteistyötä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelu- ja koulutusorganisaatioiden sekä kansallisten ja kansainvälisten tutkimustahojen kanssa. Hotuksen toiminnassa painottuvat tutkimustiedon tiivistäminen sekä tutkimustiedon levittämistä ja käyttöönottoa tukevien rakenteiden ja prosessien kehittäminen.

Hotuksen yhteydessä toimivat kansainväliset yhteistyökeskukset tukevat Hotuksen perustehtävää myös kansallisesti näyttöön perustuvan toiminnan edistämässä.

Vuoden 2019 keskeisimmät onnistumiset

- + Valtion talousarvioon vuodelle 2019 hyväksyttiin Hotuksen rahoitus (400 000 euroa), josta avustuksen käyttöä valvova taho (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, THL) pidätti 4 000 euroa valvontakuluihinsa. Vuodelle 2020 valtionavustusta myönnettiin 396 000 euroa, josta THL pidätti valvontakuluihin 8 000 euroa (2 %).
- + Vuoden lopussa Eduskunta myönsi lisärahoituksen (100 000 euroa) hoitosuositusten ja Näyttövinkkien ruotsinnoksiin. THL:n kanssa sovittiin, että rahoitus käytetään vuoden 2020 ja 2021 aikana.
- + STEA:n myöntämä rahoitus (71 000 euroa vuodelle 2019) 3-vuotisen Muistava-hankkeen toiselle vuodelle. Hanke toteutetaan yhteistyössä Muistiliiton kanssa.
- + Hotuksen tunnettuus ja kansallinen asema vahvistuivat entisestään. Tästä kertoo myös Hotuksen kotisivuilla kävijöiden määrän kasvu ja Hotuksen Twitterin seuraajien määrän lisääntyminen, seuraajia oli vuoden lopussa 1959, sekä suositusaihe-ehdotusten määrän lisääntyminen.
- + Hoitosuosituksia valmistui 1.
- + Näyttövinkkejä laadittiin yhteensä 14. Yhteistyö Näyttövinkkien laadinnassa jatkui Hotuksen sidosryhmien kanssa.
- + Hotus järjesti yhteistyössä HUS:n ja Fiocan kanssa IV Terveystalon kansallisen näyttöön perustuvan toiminnan symposiumin 14.2.–15.2.2019. Osallistujia oli 200. Symposiumissa julkistettiin 'Näytöllä hyviin tuloksiin' -kilpailun voittajat ja kunniamaininnan saaneet.
- + Hotuksen kotisivuille avattiin 'Hyvien käytäntöjen pankki', johon jatkossa kootaan kuvauksia hankkeista, joissa on kehitetty näyttöön perustuvia hyviä käytäntöjä. Vuoden 2019 lopussa kuvauksia oli viisi Symposiumin kilpailussa voittanutta ja kunniamaininnan saanutta hanketta.
- + Hotus järjesti yhteistyössä Farmasialiiton, Lääkäriliiton, Talentian, Potilasturvallisuusyhdistyksen, Potilasvakuutuskeskuksen, Sairaanhoidajaliiton ja Fiocan kanssa kansalliset Potilas- ja asiakasturvallisuuspäivät 30.-31.10.2019.
- + Avattiin kotisivuille materiaalipankki, johon kootaan Hotuksen tuottamaa materiaalia kaikkien halukkaiden käyttöön.
- + Hotus avasi omat Facebook-sivut.
- + Hotuksen tutkija Hannele Siltasen, tutkimusjohtaja Arja Holopaisen ja UEF:n yliopistolehtori Virpi Jylhän laatima järjestelmällinen katsaus julkaistiin JBI:n JBISIR-julkaisussa.
- + Hotus vakiinnutti vuosittain toistuvan suositustyöryhmien koulutus- ja vertaistukitapahtuman (3 pvä/vuosi).
- + Uudet kotisivut julkaistiin.

Vuosi 2019 oli Hotuksen neljästoista kokonainen toimintavuosi. Toiminnan painopisteenä oli edellisten vuosien tavoin näyttöön perustuvan toiminnan edistäminen ja säätiön taloudellisten toimintaedellytysten varmistaminen. Lisäksi tavoitteena oli Hotuksen perustehtävää tukevan yhteistyöverkoston vahvistaminen sekä edellytysten luominen kansallisen ja kansainvälisen näyttöön perustuvan toiminnan

kehityksen seuraamiselle. Näyttöön perustuvan toiminnan edistäminen oli myös Hotuksen yhteydessä toimivien kahden kansainvälisen yhteistyökeskuksen, Suomen JBI yhteistyökeskus ja WHO:n Hoitotyön yhteistyökeskus, toiminnan tavoitteena.

Hotus on noudattanut toiminnassaan tutkimuseettisiä periaatteita sekä säätiön strategiassa vuosille 2018–2021 vahvistettuja arvoja: terveys ja hyvinvointi, oikeudenmukaisuus, totuudellisuus, luottamus ja asiantuntijuus.

OLENNAISET TAPAHTUMAT VUONNA 2019

Kansalliset hoitotyön suositukset, näyttöön perustuvat julkaisut

Vuonna 2019 valmistui yksi uusi hoitosuositus: Muistisairaahan henkilön päivittäistoiminnoista suoriutumisen tukeminen – lääkkeettömät menetelmät hoitotyössä.

Valmistelussa (14 kpl) ja päivityksessä (4 kpl) olevia hoitosuosituksia jatkettiin suositustyöryhmien tarkistamien aikataulujen ja suunnitelmien mukaisesti. Hoitosuositusten aihe-ehdotuksia tuli 18, joista 13 suositusaihetta hyväksyttiin uudeksi hoitosuositusaiheeksi.

Vuoden aikana toteutettiin päivän mittaiset koulutukset suositustyöryhmille: 1) hoitosuosituksen laadintaan liittyvät yleiset ohjeet, 2) näytönastekatsausten ja suosituslausekkeiden laadinta sekä 3) hoitosuosituksen raportointi. Koulutusten tarkoituksena on tukea suositustyöryhmien toimintaa ja siten nopeuttaa suositusten valmistumista. Hoitosuositusten laadintaa ohjeistavaa käsikirjaa päivitetään ja täydennetään jatkuvasti tarpeen mukaan.

Hyvälaatuisiin katsauksiin tai hoitosuosituksiin perustuvia Näyttövinkkejä kliiniseen hoitotyöhön, koulutukseen ja hallintoon liittyen julkaistiin 14:

- 1) Minkälaisia vaikutuksia hoitajajohtoisella potilaslähtöisellä hoidolla on sepelvaltimotautia sairastavan riskikäyttäytymiseen, sydämen fysiologisiin parametreihin (esim. verenpaine) tai terveyteen liittyvään elämänlaatuun? (julkaistu 8.1.2019)
- 2) Minkälaiseksi sairaanhoitajat ja sairaanhoitajaopiskelijat arvioivat ammattipätevyytensä ja mitkä tekijät ovat yhteydessä sairaanhoitajien korkeampaan itsearvioituun ammattipätevyyteen NCS (Nurse Competence Scale) -ammattipätevyysmittarilla mitattuna? (julkaistu 4.2.2019)
- 3) Miten voidaan edistää potilaan osallistumista hoitotyön vuoteenvierusraportointiin? (julkaistu 21.2.2019)
- 4) Voidaanko verkkopohjaisilla interventioilla tukea masentuneiden nuorten mielenterveyttä? (julkaistu 8.4.2019)
- 5) Sepelvaltimotautia sairastavan osallistuminen sydänkuntoutukseen (julkaistu 8.4.2019)
- 6) Mitä tutkimusklubin järjestämisessä tulee huomioida (julkaistu 14.5.2019)
- 7) Miten voidaan toteuttaa perhekeskeistä hoitoa ja tukea potilaan perhettä teho-osastolla? (julkaistu 12.6.2019)
- 8) Edistääkö SBAR-raportointimenetelmän käyttö potilasturvallisuutta? (julkaistu 21.8.2019)
- 9) Minkälaisia kokemuksia naiset kuvaavat liittyvän traumaattiseen synnytykseen? (julkaistu 18.9.2019)
- 10) Kompressiohoito laskimovajaa toiminnasta johtuvan alaraajaturvotuksen estohoidossa (julkaistu 15.10.2019)
- 11) Jäävätkö keuhkoahantautia sairastavien tarpeet huomiotta? (julkaistu 27.11.2019)
- 12) Onko tärinästimulaatiolla vaikuttavuutta lapsen kipuun, ahdistukseen ja toimenpiteen keston pistämiseen liittyvissä toimenpiteissä? (julkaistu 4.12.2019)
- 13) Mitkä leikkausta edeltävät tekijät ovat yhteydessä huonoon kivunhallintaan leikkauksen jälkeen? (julkaistu 18.12.2019)
- 14) Miten liikuntaharjoittelu vaikuttaa gerasteniasta kärsivien ikääntyneiden fyysiseen toimintakykyyn? (julkaistu 18.12.2019)

Näyttöön perustuvan toiminnan levittämistä ja käyttöönottoa tukevat hankkeet

Hotus osallistui näytön (hoitosuosituksia, Näyttövinkkejä) ja näyttöön perustuvien toimintamallien (kuten YHKÄ-malli, hankkeissa kehitetyt toimintamallit) sekä näyttöön perustuvan toiminnan levittämiseen

yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa. Muistava-hanke jatkui yhteistyössä Muistiliiton kanssa. Hankkeessa kehitetään muistisairaana ja hänen läheistensä sekä ammattilaisten tueksi työkalut, joiden avulla tarkoituksena on arvioida muistisairaana sopivan asuinpaikan valinnassa sekä tukea muistisairaana kotoa muuton ja muuton tarpeen oikea-aikaista puheeksi ottamista.

Näyttöön perustuvaa toimintaa tukeva koulutus ja artikkelit

Hotuksen järjestämät koulutukset kohdentuivat näyttöön perustuvan toiminnan edistämiseen. Koulutukset järjestettiin pääsääntöisesti tilaajaorganisaation tiloissa eri puolilla Suomea.

Hotuksen työntekijät esittelivät Hotuksen ja kansainvälisten yhteistyökeskuksen toimintaa sekä luennoivat näyttöön perustuvasta toiminnasta erilaisissa koulutustilaisuuksissa, seminaareissa ja konferensseissa. Näyttöön perustuvaa toimintaa kuvaavia artikkeleita ja raportteja, joissa Hotuksen työntekijöitä oli kirjoittajina, ilmestyi 12.

Kansalliset yhteistyöverkostot

Hotus oli mukana näyttöön perustuvaa toimintaa tukevissa ja edistävissä kansallisissa yhteistyöverkostoissa. Lisäksi Hotus itse koordinoi ja isännöi yhteistyöverkostoja, mm. Suomen JBI yhteistyökeskuksen isäntäorganisaationa.

Suomen JBI yhteistyökeskus

Verkostoperiaatteella toimivan Suomen JBI yhteistyökeskuksen (The Finnish Centre for Evidence-Based Health Care: A Joanna Briggs Institute Affiliated Group) yhteistoimintaosapuolia ovat Hoitotyön tutkimussäätiö, Itä-Suomen yliopiston Sosiaali- ja terveysjohtamisen laitos, Kuopion yliopistollinen sairaala, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun terveysalan yksiköt sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Keskuksen yhteistyökumppaneita ovat: Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri, Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri, Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri, Satakunnan sairaanhoitopiiri ja Oulun yliopisto Hoitotieteen ja terveyshallintotieteen tutkimusyksikkö.

Suomen JBI yhteistyökeskus (jatkossa JBI-keskus) jatkoi toimintaansa sille asetettujen tavoitteiden suuntaisesti järjestelmällisten katsausten laadinnasta vastaavana keskuksena. JBI-keskuksen toiminnasta on laadittu oma toimintakertomuksensa vuodelta 2019, johon on kirjattu JBI-keskuksen toimintaa tarkemmin. JBI-keskuksen toimintaa tehtiin vuoden aikana tunnetuksi useissa koulutustilaisuuksissa, artikkeleissa ja yhteistyöverkostoissa.

JBI-keskuksen johtaja osallistui JBI:n yhteistyökeskusten globaaliin kokoukseen ja konferenssiin 28.10.-2.11.2019 Adelaidessa, Australiassa. Konferenssissa oli useita osallistujia Suomessa. Euroopan alueen yhteistyökeskusten kokous ja symposium pidettiin Cardiffissa, Walesissa 3.-4.5.2019. Kokoukseen osallistui keskuksen johtaja ja tutkija Tuomikoski, jolla oli myös Poster-esitys symposiumissa. Vuoden aikana keskuksen johtaja osallistui myös keskusten johtajien etäkokouksiin.

Maailman terveysjärjestön hoitotyön yhteistyökeskus

Maailman terveysjärjestön Hoitotyön yhteistyökeskus toimii ensisijaisesti Euroopan aluetoimiston (WHO/EURO) alaisena, mutta sen lisäksi keskus kuuluu WHO:n hoitotyön ja kättilötyön yhteistyökeskusten maailmanlaajuisen verkostoon. WHO:n hoitotyön yhteistyökeskuksen johtajana toimii tutkimusjohtaja Arja Holopainen. Myös WHO:n maailmanlaajuisen verkoston (Global Network of Nursing & Midwifery

Development) yhteistyöstä on vastannut Hotuksen tutkimusjohtaja. WHO yhteistyökeskusten etäkokoukseen osallistuivat keskuksen johtaja ja tutkija Heidi Parisod.

Tutkimussäätiön tunnettuus

Hotuksen tunnettuutta on lisännyt Hotuksen aktiivinen toiminta kansallisissa yhteistyöverkostoissa sekä toiminta sosiaalisessa mediassa ja kotisivujen päivittäminen käyttäjien palautteen perusteella. Hotuksen kansainvälinen toiminta on edistänyt sen tunnettuutta myös kansallisena toimijana ja vaikuttajana.

Hallinto ja talous

Hotuksen ylintä päätösvaltaa käyttää sen hallitus ja operatiivisesta johtamisesta vastaa tutkimusjohtaja. Hallitus nimesi tutkimusjohtajan varahenkilöksi tutkija Heidi Parisodin. Hotuksen toimipiste sijaitsee Sairaanhoidajaliiton toimitiloissa, osoitteessa Asemamiehenkatu 2, Helsinki.

Hallitus, työvaliokunta ja henkilöstö

Hotuksen hallitukseen kuuluivat: professori Helvi Kyngäs (hallituksen puheenjohtaja), Sairaanhoidajaliiton puheenjohtaja Nina Hahtela (hallituksen varapuheenjohtaja), arviointiylihoitaja Asta Heikkilä, hallintoylihoitaja Tiina Surakka, kansanedustaja Jaana Laitinen-Pesola, johtaja Taru Koivisto ja professori Riitta Suhonen. Hallitus kokoontui toimintavuoden aikana kuusi kertaa. Hallituksen jäsenille maksettiin kokouspalkkiota 100 €/kokous. Yhteensä palkkioita maksettiin 3 800 euroa. Hallituksen työvaliokuntaan kuuluivat puheenjohtaja Helvi Kyngäs, varapuheenjohtaja Nina Hahtela, tutkimusjohtaja Arja Holopainen ja hallintoassistentti Elina Lagus. Työvaliokunta valmisteli hallituksen kokoukset ja päätti muista hallituksen sille koordinoimista tehtävistä.

Hotuksen henkilöstö: tutkimusjohtajana toimi TtT Arja Holopainen. Tutkijoita olivat TtT-opiskelija Hannele Siltanen, TtT-opiskelija Annukka Tuomikoski, TtT-opiskelija Sonja Tuomisto (5/2019 saakka) ja TtT Heidi Parisod, TtT-opiskelija Kristiina Heikkilä ja osa-aikaisena (80 % kokonaistyöajasta) TtT Lotta Hamari (9/2019 alkaen). Osa-aikaisena (80 % kokonaistyöajasta) hallintoassistenttina toimi Elina Lagus. Henkilökunnan palkkoihin ja henkilösivukuluihin käytettiin yhteensä 403 450 euroa (vuonna 2018: 408 160 euroa).

Neuvottelukunta

Neuvottelukunnan tarkoituksena on tukea sekä Hotuksen että Suomen JBI yhteistyökeskuksen toimintaa edistämällä käytäntöjen kehittämistä näyttöön perustuvaksi sekä levittämällä tietoisuutta järjestelmällisten katsausten ja suositusten hyödyntämisestä. Neuvottelukunnan puheenjohtajana toimi hallintoylihoitaja Pirjo Kejonen (Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri) ja sihteerinä hallintoassistentti Elina Lagus. Vuonna 2019 pidettiin yksi kokous.

Suomen JBI yhteistyökeskuksen johtokunta ja johtajisto

Johtokuntaan kuuluivat Suomen JBI yhteistyökeskuksen yhteistoimintaosapuolten edustajat: 1) Hoitotyön tutkimussäätiöstä Asta Heikkilä (johtokunnan pj) sekä varapuheenjohtaja Nina Hahtela, 2) Itä-Suomen yliopistosta Sosiaali- ja terveysjohtamisen laitoksen johtaja Johanna Lammintakanen (vara professori Kaija Saranto), 3) Kuopion yliopistollisesta sairaalasta ylihoitaja/professori Hannele Turunen, 4) Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulusta yliopettaja Paula Mäkeläinen ja 5) Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitokselta tutkimuspäällikkö Tuovi Hakulinen. Läsnäolo-oikeus: JBI-keskuksen johtaja ja varajohtajat sekä johtokunnan sihteerinä Hotuksen tutkija Annukka Tuomikoski.

JBI-keskuksen johtajana toimi Hotuksen tutkimusjohtaja Arja Holopainen, varajohtajina toimivat professori Kaija Saranto (Itä-Suomen yliopiston Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus) ja tutkimuspäällikkö Tuovi Hakulinen. Heidän lisäksi JBI-keskuksen johtajistoon kuuluivat Hotuksen tutkijat.

Talouden kehitys

Tilikauden tulos oli 24 818 euroa ylijäämäinen (vuonna 2018: 5 440 euroa ylijäämäinen). Osa tuloksesta (20 633 euroa) on laskennallista sijoitusomaisuuden arvonalautusta (hankintahinta vs. markkinahinta). Taseen loppusumma oli 639 773 euroa (vuonna 2018: 605 873 euroa), josta oman pääoman osuus oli 533 809 euroa (vuonna 2018: 508 990 euroa). Hotuksen sijoitusomaisuuden hoito toteutetaan ns. konsultatiivisen sopimuksen puitteissa Taaleri Oyj:n kanssa. Sijoitusomaisuuden myyntivoittoja ja osinkoja kertyi yhteensä 39 911 euroa ja sijoitusomaisuuden kokonaistuotto oli 15,59 %.

Toimintaan liittyvät riskit ja epävarmuustekijät

Hotuksen toimintaan liittyvät riskit ja epävarmuustekijät arvioitiin vuonna 2011. Hotuksen toiminnan kannalta keskeisimmiksi riskitekijöiksi todettiin 1) taloustilanne ja ulkopuolisen rahoituksen puuttuminen, 2) haavoittuva henkilöstörakenne ja 3) yhteistyökumppaneiden sitoutumisen asteen epävarmuus. Näihin riskitekijöihin on pyritty vaikuttamaan aktiivisesti useilla eri toimenpiteillä (mm. valtion avustuksen ja hankerahoituksen hakeminen) niiden todennäköisyyden laskemiseksi. Vaikka valtion talousarvioon vuodelle 2019 hyväksyttiin Hotuksen rahoitus (yleisavustus 396 000), voidaan edelleen todennäköisempinä riskinä pitää Hotuksen taloustilannetta.

Tulevaisuuden näkymät

Hotuksen ja sen yhteydessä toimivien kansainvälisten yhteistyökeskusten toiminnan tunnettuuden vahvistuminen on lisännyt myös sidosryhmien odotuksia Hotuksen ja yhteistyökeskusten toiminnalle. Näihin haasteisiin vastaaminen edellyttää Hotuksen taloudellisten edellytysten varmistamista pidemmällä aikavälillä. Hotuksen toiminnan kannalta on tärkeää jatkaa toimenpiteitä, joiden tavoitteena nostaa valtion avustusta tasolle, joka mahdollistaa toiminnan kehittämisen. Vuodelle 2020 valtionavustusta myönnettiin 396 000, josta THL pidätti valvontakuluhiinsa 8 000, joten Hotuksen toimintaan kohdistuva valtionavustus pieneni edellisestä vuodesta saman verran (8 000 euroa). Eduskunta myönsi ruotsinkielisiä käännöksiä varten 100 000 euroa, joka on käytettävissä vuosina 2020 ja 2021.

Hotuksen lähipiiri

Hotuksen lähipiiriin kuuluvat Hotuksen perustaja ja säätiön hallituksen valitsija Suomen sairaanhoitajaliitto ry, Hotuksen hallitus ja tilintarkastajat. Lähipiiriin liittyviä tapahtumia ovat säätiöjohdon palkat ja muut etuudet. Hotus ei ole antanut lähipiiriin liittyviä avustuksia ja etuuksia tai rahalainoja, vastuita ja vastuusitoumuksia.

Lähipiiritaulukko

Lähipiiri	Palkat, palkkiot, luontoisedut sekä käyttöedut (euroa)	Sopimukset (euroa)	Myönnetyt apurahat ja palkinnot sekä muu tuki (euroa)	Annetut lainat ja vastuusitoumukset (euroa)
Säätiön hallituksen jäsenet ja asiamies	86.665,93	0,00	0,00	0,00
Säätiön tilintarkastaja	5.077,80	0,00	0,00	0,00
Säätiön perustaja	0,00	7.050,00	0,00	0,00